УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ – ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Докторске академске студије

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Кандидат

АНЂЕЛА МИТРОВИЋ

Радни наслов теме докторске дисертације

„Глаголски прилози у савременом српском језику"

Предложени ментор

Проф. др Рајна Драгићевић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

1.1. ДАТУМ И ОРГАН КОЈИ ЈЕ ИМЕНОВАО КОМИСИЈУ

Одлуком бр. 518/1 донетом дана 21. фебруара 2023. године Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду образовало је Комисију за оцену научне заснованости теме докторске дисертације докторанда мср Анђеле Митровић под насловом „Глаголски прилози у савременом српском језику".

1.2. САСТАВ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

1. ПРЕДСЕДНИК КОМИСИЈЕ
   Име и презиме: **др Весна Ломпар**
   Звање: ванредни професор
   Ужа научна област: Српски језик
   Датум избора у звање: 6. јул 2021.
   Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду – Филолошки факултет
2. ЧЛАН КОМИСИЈЕ
   Име и презиме: **др Весна Николић**
   Звање: доцент

Ужа научна област: Српски језик
Датум избора у звање: 22. новембар 2022.
Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду – Филолошки факултет

3. ЧЛАН КОМИСИЈЕ
Име и презиме: **др Марина Спасојевић**
Звање: виши научни сарадник
Датум избора у звање: 23. фебруар 2021.
Установа на којој је запослен: Институт за српски језик САНУ

II ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ КАНДИДАТА ЗА ИЗРАДУ ДИСЕРТАЦИЈЕ

2.1. БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Анђела Митровић рођена је 25. 12. 1996. у Београду, где је завршила ОШ „Ћирило и Методије" и Трећу београдску гимназију, као носилац Вукове дипломе и један од номинованих за ђака генерације.

Године 2015. уписала се на Филолошки факултет Универзитета у Београду, на студијски програм *Српски језик и књижевност*, *Филолошки профил*, на којем је дипломирала 9. јула 2019, са просеком 9,80. Исте године уписала је мастер академске студије на истом факултету, студијски програм *Српски језик*, модул *Српска филологија*, које је завршила 25. августа 2020, са просеком 9,83, када је одбранила мастер рад на тему *Акценат именица, придева и прилога са префиксима над- и уз-: прозодијско-творбени интерфејс*, са оценом 10, пред ментором доц. др Аном Батас и чланом комисије доц. др Николом Радосављевићем. Докторске академске студије уписала је исте године на Филолошком факултету, студијски програм *Језик, књижевност, култура*, модул *Српски језик*, на којем је положила 8 испита и одбранила 4 студијска истраживачка рада (СИР) са просеком 10,00, остваривши 120 ЕСПБ и школске 2022/23. године уписала трећу годину, чиме је стекла услов за пријављивање докторске дисертације. Од прве године ОАС сваку годину је давала у року, не преносећи испите у наредну годину.

Од шестог разреда основне школе до велике матуре учествовала је на такмичењима из неколико предмета на свим нивоима у држави. Освојила је више награда на републичким такмичењима из српског језика: треће место у седмом разреду основне и првом разреду гимназије и прво место с максималним бројем бодова у четвртом разреду гимназије, на основу чега је исте године добила и посебну награду заједно с осталим ученицима завршних година из Србије који су освојили прво место на републичким или међународним такмичењима.

У другом разреду гимназије освојила је прво место на републичком такмичењу из латинског језика.

У осмом разреду основне школе учествовала је на такмичењу Књижевна олимпијада.

Од 2017. године до данас волонтира на *Одсеку за лингвистичка истраживања савременог српског језика и израду Речника САНУ* у Институту за српски језик САНУ.

Волонтирала је на XVI међународном конгресу слависта, одржаном први пут у Београду 2018. године, од 20. до 27. августа.

Има B2 ниво енглеског и француског језика.

За семинарски рад под називом *Фонолошки систем говора села Зупче (Ибарски Колашин)* добила је награду „Др Петар Ђукановић” за 2018. годину. Поводом освајања награде „Др Петар Ђукановић” позвана је од Јелене Шарац из Brainz TV да сними емисију о својим интересовањима и раду на пољу српског језика у оквиру серијала *Шампиони знања*. Емисија је емитована на каналу Brainz TV и налази се на Јутјуб каналу те телевизије.

Добитник је награде др Радмиле Милентијевић за најбоље студенте Филолошког факултета и Филозофског факултета Универзитета у Београду.

Као део обавезне праксе на основним академским студијама под називом *Спикерска и лекторска пракса на радију* написала је пет прилога у виду сценарија за радио-емисију *Српски на српском*, на Радио Београду, од којих су три одабрана за снимање и емитована на Радио Београду. Један од сценарија ушао је у састав књиге *Српски на српском 2* Мирјане Блажић (2021), и налази се у поглављу *Студентски радови*. Такође, повремено је у Радио Београду радила писану и говорну лектуру за радио-емисију *Код два бела голуба*.

За потребе друге праксе, *Лекторске и коректорске праксе у издаваштву*, радила је лектуру и редактуру преведених чланака које објављује *Ред Инфо Портал*, електронски медиј хуманитарног карактера који је покренуо Црвени крст Београд.

Од 10. до 14. фебруара 2020. године похађала је Зимску школу индоевропеистике, коју је организовало Одељење за класичне науке на Филозофском факултету у Београду, где је добила сертификат о одслушаним курсевима: *Gothic: An Introduction* код Аљоше Миленковића, *Introduction to Messapic* код Данила Савића и *Introduction to Old Phrygian* код Орсата Лигорија.

2.2. БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. „Фонолошки систем говора села Зупче”, *Српски језик*, XXVI, 2021, 613–626.

<u>Радови у штампи:</u>

1. „Предлози настали категоријалним преобразовањем”, *Српски језик*, XXVIII, 2023.

III ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

Име и презиме ментора: **др Рајна Драгићевић**
Звање: редовни професор
Датум избора у звање: 15. мај 2013.
Установа на којој је запослен: Универзитет у Београду – Филолошки факултет
Ужа област научно-истраживачког рада: Српски језик

Радови ментора из уже научне области којој припада тема предложене дисертације (најмање пет радова):

1.	*Придеви са значењем људских особина (творбена и семантичка анализа)*, Институт за српски језик, Библиотека јужнословенског филолога, нова серија, књ. 18, Београд, 2001.

2.	*Лексикологија српског језика*, друго издање, Београд: Завод за уџбенике, 2010.
3.	*Српска лексика у прошлости и данас*, Нови Сад: Матица српска, 2018.
4.	Актуелна питања науке о творби речи (на материјалу радова Комисије за творбу речи Међународног славистичког комитета), *Научни састанак слависта у Вукове дане* 36/3, 2008, 61–71.
5.	Утицај полисемије на творбу речи, *Књижевност и језик* LVI 1–2, 2009, 147–155.
6.	О начинским прилозима субјекатске квалификације, *Граматика и лексика у словенским језицима* (зборник радова са међународног симпозијума), ур. Срето Танасић, Нови Сад – Београд: Матица српска, Институт за српски језик САНУ, 2011, 379–393.
7.	О именицама у служби предлога, *Јужнословенски филолог* LXVIII, 2012, 91–111.
8.	Лексеме које могу бити у служби различитих врста речи као изазов у настави српског језика, *Књижевност и језик* LX/1, 91–103, 2013.
9.	Улога префикса у очувању или потискивању неких прасловенских глагола у савременом српском језику, *Српски језик* XIX, 2014, 235–249.
10.	Лексикализација (на примеру именичких деминутива), *Зборник у част проф. Љ. Суботић. Теме језикословне у србистици кроз дијахронију и синхронију*, ур. Јасмина Дражић, Исидора Бјелаковић, Дејан Средојевић, Нови Сад: Филозофски факултет, 2016, 452–463.
11.	Неке тенденције у творби речи у савременом српском језику (Рад је изложен на скупу *Језици и културе у времену и простору 7*, Филозофски факултет у Новом Саду, 18–19 новембар 2017), *Језици и културе у времену и простору* VII/2, тематски зборник, ур. Снежана Гудурић, Биљана Радић-Бојанић, коур. Јасмина Дражић, Јелена Ајдановић, Нови Сад: Филозофски факултет, 63–71, 2018.
12.	Семантичка деривација, *Српски језик* XXIII, 2018, 169–179.

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНЕ ТЕМЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

4.1. ФОРМУЛАЦИЈА НАСЛОВА ТЕМЕ

Комисија закључује да је радни наслов докторске дисертације, „Глаголски прилози у савременом српском језику”, прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

4.2. ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Предмет докторске дисертације мср Анђеле Митровић биће глаголски прилози (садашњи и прошли) или герунди[1] који су доживели процес лексикализације[2], чиме су се из глаголског облика преобразили у основни облик лексеме друге врсте речи и поново постали део лексичког фонда српског језика, али уз значајне морфолошке, дериватолошке, семантичке

[1] „*Gerundom* se u opštoj lingvistici (a *glagolskim prilogom* u našoj domaćoj terminološkoj praksi) naziva glagol iskazan bez ličnog nastavka čiju radnju govorno lice povezuje sa radnjom rečeničnog predikata u jedinstvenu događajnu celinu” (Ивић М. 1983: 155).

[2] Термин *лексикализација* у раду ће се употребљавати у најширем смислу – као процес којим од постојећих језичких јединица настају нове лексичке јединице (Спасојевић А. 2016: 190).

и синтаксичке трансформације. А. Митровић ће истраживању приступити са лексичко-семантичког, лексикографског, дериватолошког и морфосинтаксичког становишта, настојећи да утврди колики су степен лексикализације глаголски прилози доживели и протумачи параметре по којима се тај процес одвијао.

Пре него што буду представљени даљи токови анализе, биће изложен кратак преглед историјата глаголских прилога као језичких јединица. У систему глаголских облика српског језика постоји пет неличних облика, од којих два чине глаголски прилози – садашњи и прошли. Они воде порекло од старих словенских облика *партиципа презента* (пр. сад.) и *претерита* (пр. пр.) *актива*. У старијој литератури ови облици називали су се *глаголски придев садашњи* и *глаголски придев прошли* (Белић 2006: 380, 382; Маретић 1963: 235). За разлику од глаголских прилога, који су непроменљиви облици глагола у основном облику, партиципи, односно глаголски придеви имали су одлике именских речи, тј. мењали се по падежу, броју и роду. Појава оваквих језичких форми била је условљена тенденцијом ка кондензацији исказа (Суботић 1984: 5).

Развојни пут партиципа у српском језику описао је М. Пешикан. Словенски прајезик одржао је развијен систем партиципа и потоњи словенски језици су га наследили. Тај систем се почео осипати почетком историјске епохе словенских народа, али се још (бар у околини Солуна) није распао, те су Ћирило и Методије у својим преводима оживели партиципе, угледајући се на грчки језик, у којем је партиципски систем био добро очуван. Овај систем пренео се у српски средњовековни књижевни језик, али и у руски, тако да га је славеносрпска писменост још увек активно одржавала (Пешикан 1970: 83–84).

Најстарији сачувани српски писани споменик у којем се говори о партиципима јесте један од укупно четрдесет три словенска списа са насловом *О осам врста речи*, од којих су два најстарија, из XIV и XV века, на српскословенском језику (Јовановић/Вукелић 2018: 117). У раду Г. Јовановић и М. Вукелића (2018: 118–119, 121) указује се на ексклузивну и дуалну природу партиципа у нашем старом књижевном језику. Ексклузивност се огледа у неравномерности његове употребе у књижевном језику наспрам народног, што партицип квалификује као један од значајних маркера некадашње диглосије код Срба.[3] Дуална природа партиципа (у рукопису је коришћен термин *причестије*) уочљива је у тумачењу ове форме у тексту рукописа као прелазне врсте речи између глагола и именице[4], будући да има морфолошке категорије обеју врста речи. Овај облик се и зове партицип због тога што је обележје и именица и глагола, те нема никакво самостално својство (Јовановић/Вукелић 2018: 121).

П. Ивић (1990: 61–62) истиче како у историји морфолошког система српског језика средишње место заузима нестанак знатног броја категорија, међу којима је и нестанак

[3] „[Партицип] је за наш језик књижевности преузет из старословенског језика. Наиме, та категорија није била својствена српском народном језику баш као ни другим словенским језицима" (Јовановић/Вукелић 2018: 118–119). Ни дан-данас се глаголски прилози не доживљавају као јединице разговорног дискурса, све док не прођу кроз процес лексикализације и категоријалне транспозиције, када улазе у састав устаљених синтагматских израза који сами по себи не потичу из колоквијалног идиома. Даље у тексту биће речи и о ефекту експресивизације који се постиже када се герунди употребљавају у морфосинтаксичкој улози правог придева. В. *поражавајућ*, *застрашујућ*, *узнемирујућ* итд.

[4] Према Љ. Суботић, партицип је категорија која се налази између глагола и придева. Са глаголима дели лексичко значење, основу, категорију времена и процесуално значење, са придевима – заједничку синтаксичку функцију, конгруенцију с именицом и флексију (Суботић 1984: 5).

одређеног броја чланова конјугационих парадигми.[5] Код ових промена у систему глаголских облика Ивић је издвојио два слоја: старе процесе (где припада претварање оба активна партиципа у глаголске прилоге) и дијалекатски ограничене иновације (Ивић П. 1990: 62). У току ових процеса многи партиципи су се губили, али којим редоследом? На основу података у старословенском, руском и српскохрватском[6], Љ. Суботић је установила да су у текстовима најфреквентнији били партиципи на наставак *-ћи*, затим они на *-вши*, а на трећем месту били су партиципи на *-мъ*, односно најпре се губио партицип са наставком *-мъ*, потом онај на *-вши*, и на крају партицип на *-ћи* (Јовановић/Вукелић 2018: 119). Сходно томе, у савременом језику најбројнији су трагови партиципа на *-ћи*, уз неколицину примера на *-вши*, док су облици на *-мъ* давно ишчезли.

На плану синтаксе, код сва три наведена партиципа доминира *атрибутска функција*. Остале функције су заступљене у много мањем броју. М. Пешикан истакао је како је *предикатска функција* сасвим потиснута из српског језика, уколико је у њему и постојала, можда заједно са партиципима атрибутске функције. У старословенском језику су се, напоредо са партиципима, у атрибутској функцији јављале и релативне реченице, које је Пешикан сматрао знатно флексибилнијим средством у означавању временске разлике (садашњост, прошлост, будућност) (Јовановић/Вукелић 2018: 119). Уз поменуте функције, Пешикан (1959: 89–90) као најважније функције партиципа наводи и *субјекатску* (коју изводи из атрибутске, а обухвата случајеве супстантивизације[7] партиципа) и *адвербијалну функцију* (која је у савременом српском језику подударна функцијама глаголских прилога).

Лексикализованим герундима припада значајно место у српској језичкој култури. Пешикан их наводи као једно од средстава којима се олакшава превођење са страних језика, али и уопште постиже економичнији исказ. И Вук Караџић, који је раскинуо са славеносрпским и залагао се за језик што ближи народном изразу, увиђао је да постоји потреба за овим облицима и задржао је глаголски прилог прошли, иако је он у народним говорима био практично ишчезао. Глаголски прилог садашњи изнедрио је врло продуктивну класу адјектива (Пешикан 1970: 85). Према Пешикану (1970: 86), ове појаве означавају обнављање изражајних могућности некадашњих партиципа, али он притом негира граматички карактер ових форми и наглашава сталност значења лексема, што значи да се семантика тренутне радње модификује у квалификативну. У наредном параграфу биће још речи о односу семантике мотивне и мотивисане речи. Придеви на *-ћи* мотивисани од глаголских прилога имају и своје недостатке – могу бити предугачки и гломазни, што оптерећује језик (исп. *обеспокојавајући*, *деконтаминирајући* и сл.). Такође, ови придеви су у неким случајевима редундантни, када већ постоји синоним другачијег творбеног састава која денотира неки појам. Нпр. боље је *спасоносан* уместо *спасавајући*, *дречав* уместо *дречећи* и сл. (Пешикан 1970: 87–88).

И. Клајн (2003: 309) и многи аутори пре њега указали су на то да су умножавању придева на *-ћи* много допринели страни утицаји, пре свега светских језика попут руског, немачког, француског, а данас највише енглеског.[8] Ово се, међутим, према Клајновим речима,

[5] Када говори о дијахронијским променама у конјугацији, Милановић (2010а: 20) сматра губљење партиципа као посебне морфолошко-синтаксичке категорије најзначајнијом разликом између савременог српског језика и прасловенског.

[6] Употребљени термин налази се у раду из којег се цитира.

[7] Супстантивизација придева партиципског порекла у савременом језику врло је продуктивна (исп. *главнокомандујући*, *предс(ј)едавајући*, *копредс(ј)едавајући*, *сумасишавши*, *бивши*...).

[8] М. Ковачевић (2022: 207) не би се у потпуности сложио са овом тврдњом, указавши на примере у *Обратном речнику* М. Николића и њихов партиципски карактер као економичне језичке јединице које ефикасно замењују значењске еквиваленте у виду *који*-клауза.

не односи на малу групу придева који могу имати и неодређени вид[9] (на суфикс *-ћ*), који су забележени већ код Вука и који се сматрају правим придевима, јер значе стварну особину, а не радњу приписану као особину. То значи да је семантика придева померена у односу на значење глаголског прилога, односно партиципа од којег је творен, за шта Клајн наводи примере: *врућ*[10], који не значи 'који ври' него 'јако загрејан, врео', *могућ*, који нема значење 'онај који може, који је у стању', већ 'који се може десити, остварљив' (с негацијом *немогућ* и сложеницом *свемогућ*), *држеђ*, који не значи 'који сада држи', него 'прилично снажан, доста очуван' и застарело *срамеђ*, који не значи 'онај који тренутно осећа срам', већ 'срамежљив' (Клајн 2003: 308–309).

Велики број терминолошких синтагми настао је као калк из страних језика (нпр. *текући рачун*, *олакшавајуће* односно *отежавајуће околности* и др.) (Клајн 2003: 310–311). Убрзано умножавање адјективизираних глаголских прилога садашњих од друге половине XIX века до данас, нарочито у саставу терминолошких синтагми, јесте и један од показатеља интернационализације, терминологизације и интелектуализације језика као важних тенденција у богаћењу лексичког фонда (Клајн 2003: 310; Драгићевић 2018: 240–241). Ове конструкције денотирају појмове из различитих човекових делатности и у њиховој распрострањености и разуђености огледа се убрзани развој свих грана друштва.

Највећи број оваквих придева има само одређени вид, али се у претходним пасусима показало да постоји и неколико примера који могу бити и у неодређеном виду. Постоје случајеви где иста лексема мења своју семантику у складу са придевским видом и родом[11], али и они где није прецизно утврђено да ли попридевљени партицип може или не може имати неодређени вид[12]. Питање придевског вида девербативног придева на *-ћи* додирује се и са синтаксом. У српском књижевном језику партиципи у служби придева могу имати синтаксичку функцију (конгруентног) атрибута и именског копулативног предикатива. Ако се нађе у функцији предикатива, попридевљени партицип по правилу задржава свој одређени вид (Пипер/Клајн 2014: 132). У савременом језику, међутим, све је више примера где се придеви настали од глаголског прилога садашњег, који већински имају само одређени вид, налазе у функцији именског копулативног предикатива, и то у неодређеном виду. Клајн (2003: 310) указује на тежњу бележења ових придева у неодређеном виду у титлованим преводима

[9] У *Priručnoj gramatici* дато је могуће објашњење за уопштавање облика са *-ћ-* парт. през. акт. у целој парадигми, као и форми неодређеног и одређеног вида какве данас познајемо. Партиципска основа на *-ућ-*, *-еће-* из зависних падежа и некадашњи облик женског рода на *-уће*, *-еће* почели су се морфолошки прилагођавати осталим придевским облицима, тако да су облици на *-уће*, *-еће* и *-уће*, *-еће* почели да се доживљавају као придевске форме неодређеног и одређеног вида (нпр. *хвалеће*, *хвалећа*, *хвалеће – хвалећū*, *хвалећā*, *хвалећē*; *плетуће*, *плетућа*, *плетуће – плетућū*, *плетућā*, *плетућē* итд.) (Барић и др. 1979: 498).

[10] Придеви *врућ* и *горућ* остатак су придевске употребе партиципа презента (Барић и др. 1979: 498). И придеви деривати попут *имућан*, *неимућ* такође воде порекло од старог облика парт. през. акт. (Станојчић/Поповић 2011: 176).

[11] Реч је о лексеми *носећ/носећи*, чије је примарно значење у Речнику МС 1967–1976 'која је у другом стању, бременита', када може бити неодређеног вида, али само у женском роду, док се секундарно, новије значење односи на онога 'који служи као носач' и може имати само одређени вид, те је део терминолошких синтагми (*носећи стуб*, *носећи елеменат*, *носећи зид*) (Клајн 2003: 309). Примарна семантичка реализација придева *носећ* тиче се само природног женског рода, али А. Митровић се не би сложила са напоменом у Речнику МС 1967–1976 да он мора бити искључиво у граматичком женском роду (исп. именице природног женског, а граматичког мушког или средњег рода *девојчурак*, *цуретак*, *девојче*, *женче*...). Но, ова проблематика превазилази оквире овог рада и било би добро размислити о њој у предстојећим морфолошким истраживањима.

[12] Клајн (2003: 310) указује на недоследност одређивања вида придева партиципског порекла у Речнику МС 1967–1976, где је одредница *свевидећ* дата у неодређеном виду, а *свезнајући* само у одређеном, иако је у примеру из Ћопића за одредничку реч *свевидећ* био употребљен придев *свезнајућ* у неодређеном виду: *Жив [је] као варница и наизглед свевидећ и свезнајућ*.

филмова (али не и у текстовима озбиљније књижевне вредности), по угледу на остале описне придеве: *Заиста је застрашујућ*, *Резултат је био изненађујућ*, *Није баш задивљујућ*. Овакав је био статус партиципских придева 2003. године. Десет година касније, *Електронски корпус српског језика* такође бележи примере са неодређеним видом у функцији предикатива, и то из медија код којих се води рачуна о правилности језика и добром стилу (*Film je ujedno smešan i zastrašujuć*, *Rast cena je zaista bio iznenađujuć...*) (*СрпКор* 2013). То значи да се адјективизирани активни партиципи презента с временом све више приближавају типичним придевима, те да ће ова тенденција све више захватати и књижевни дискурс.

Клајн скреће пажњу на чињеницу да придеви на *-ћи* творени од глаголског прилога садашњег нису адекватно регистровани у речницима, делом због тога што је ова врста лексема и даље млада и још неутврђена у систему нашег језика, делом и због неактуелности наше лексикографије (Клајн 2003: 310). Од описних речника, ове придеве је у највећем броју забележио и најтемељније обрадио Речник САНУ 1959–, у који су до данас унете и неке лексеме које раније нису биле у саставу описних речника, попут лексеме *пловећи*. Велики допринос пописивању придева од активног партиципа презента дали су и М. Николић у свом *Обратном речнику српскога језика* и Ђ. Оташевић у својој студији о неологизмима.

Глаголски прилози учествују у различитим творбеним процесима, кроз које мотивишу различите врсте речи. Најчешће је реч о придевима, али то могу бити и именице и прилози. И. Клајн је у својој *Творби речи* обрадио лексикализоване глаголске прилоге како у поглављу о суфиксацији, тако и у поглављу о конверзији. Он се определио за то да је некадашње наставке за облик творбено модификованих глаголских прилога боље третирати као суфиксе *-ћи* и *-ши*, надовезујући се на тврдње М. Миновића да „придеви на *-ћū* нису настали рекатегоризацијом прилога, него самостално" и позивајући се на практичне и методолошке разлоге (Клајн 2003: 385). Међутим, додао је и да не искључује настанак ових двеју врста придева конверзијом[13] глаголских прилога, чиме остаје отворено питање начина творбе придева потеклих од ових глаголских облика.

Посматрано из угла синтаксе, попридевљени глаголски прилози понашају се као остали придеви, те могу имати функцију зависног члана терминолошких синтагми, наравно, у служби конгруентног атрибута, затим именског копулативног или допунског предикатива, актуелног квалификатива и апозитива. Синтаксичке трансформације лексикализованих герунда у односу на мотивне глаголе чиниће се транспарентнијим ако се у анализу укључе теорија *категоријалне транспозиције*[14] и *функционалне транспозиције*[15] Ш. Балија (1944: 116), Л. Тенијера (1988: 378, 398), Е. Атајана и Ј. Куриловича, коју је у свом новом раду употребио М. Ковачевић (2022: 204–205). Према овој теорији, глаголски прилози се синтаксички понашају и као глаголи и као прилози (имају глаголску и прилошку конституентску вредност), те припадају како вербалној тако и адвербијалној синтаксичкој категорији речи.[16] Поред поменутих, постоје још и супстантивна (именичка) и адјективна (придевска) синтаксичка категорија речи (Ковачевић 2022: 205). Наспрам глаголских прилога, лични глаголски облици

[13] М. Ковачевић (2022: 203–204) истиче да то није могуће, надовезујући се на тврдње С. Бабића да конверзија не подразумева прозодијске алтернације које се дешавају при лексикализацији глаголских прилога.

[14] „*Категоријална транспозиција* је творбено-граматички процес преласка једне морфолошке или синтаксичке категорије у другу морфолошку или синтаксичку категорију" (Ковачевић 2022: 205).

[15] „[*Функционална транспозиција*] подразумијева да једна категорија ријечи наступа у функцији која јој није примарна, него је примарна другој категорији ријечи" (Ковачевић 2022: 205).

[16] Глаголски прилози према свом надређеном члану, независној клаузи, наступају у функцији прилошке категорије речи, вршећи функцију прилошке одредбе, а према подређеном члану, објекту, као центар глаголске синтагме остварују се у функцији глаголске категорије речи (нпр. *Пишући писмо, замислила сам се.*) (Ковачевић 2022: 205).

спадају искључиво у њима инхерентну вербалну категорију. Глаголски прилози су, дакле, доживели функционалну транспозицију, јер се синтаксички остварују и у улози прилога, али без творбено-морфолошких промена (Ковачевић 2022: 205–206). С друге стране, адјективизирани глаголски прилози претрпели су и творбено-морфолошке промене, тј. трансформисали су се из глагола у придеве, добивши основне морфолошке категорије придева (род, број, падеж) и могућност синтагматске комбинаторности, тј. колокабилност. Поменуте промене, уз прелазак из адвербијалне, односно вербалне у адјективну синтаксичку категорију, чине категоријалну транспозицију, чиме се губи свака морфолошка и синтаксичка веза са глаголима (Ковачевић 2022: 206).

Обимна литература о глаголским прилозима у ширем смислу могла би се поделити на а) ону која говори о партиципима наслеђеним из старословенског (исп. Јовановић/Вукелић 2018), б) ону у којој се глаголски прилог тумачи као облик глагола, без осврта на могућне процесе лексикализације (исп. Николић М. 2009) и в) ону у којој се истражују лексикализовани глаголски прилози, као и глаголски облици од којих су творени (исп. Ковачевић 2022). А. Митровић ће настојати да се у раду, уз изношење сопствених запажања и резултата, надовеже на досадашња запажања лингвиста о глаголским прилозима, како би се пружила што комплетнија и прецизнија слика о предмету истраживања.

4.3. ОСНОВНЕ ХИПОТЕЗЕ

Увидом у литературу о глаголским прилозима, А. Митровић је закључила да је много више фокуса било на творбено-морфолошком и морфосинтаксичком аспекту ових глаголских облика. Још увек није спроведено опсежније истраживање лексикализованих глаголских прилога на плану лексикологије и лексикографије.

А. Митровић ће у раду настојати да анализира начин на који су лексикализовани глаголски прилози обрађени у описним речницима српског језика, њихову стилску и употребну вредност, типове дефиниција, полисемантичку структуру, као и природу семантичких трансформација које прате процес лексикализације. Кроз поређење речничких чланака једне лексеме у Речнику САНУ 1959–, Речнику МС 1967–1976 и РСЈ 2011, А. Митровић увидела је да се у њима разликују не само полисемантичке структуре (што је и очекивано с обзиром на различит обим и обухватност грађе ових речника) већ и примарно значење. Такав је случај са примером *летећи*, чије је основно значење у Речнику САНУ 1959– и РСЈ 2011 исто или врло блиско семантици глагола *лет(ј)ети*, док је у Речнику МС 1967–1976 као примарна семантичка реализација забележена дефиниција секундарног значења које је у Речнику САНУ 1959– и РСЈ 2011 наведено под тачком **2. а.** и односи се на онога који се не задржава дуго, који је пролазан, привремен.

На другу врсту проблема у домаћој лексикографији већ је указао Клајн, а то је недоследност у лематизацији лексикализованих глаголских прилога у нашим описним речницима. Највећи број глаголских прилога као одредничких речи ушао је у састав Речника САНУ 1959–, као тезауруса, речника са најсвеобухватнијом грађом нашег језика, али је он незавршен, а потребан је речник мањег обима, који ће пописати лексикализоване глаголске прилоге као одреднице (што је М. Николић урадио у *Обратном речнику српскога језика*) и уз то систематично и уједначено представити њихову полисемантичку структуру и употребну вредност.

Коначно запажање А. Митровић односи се на развојни пут ових глаголских облика. Еволуција од партиципа презента актива, који је имао скоро све морфолошке категорије правих придева (падеж, број, род, оба вида) преко неличног, непроменљивог облика у виду глаголског придева садашњег до деклинабилног придева који се све чешће среће и у неодређеном виду демонстрира нам својеврсну цикличност која укратко представљена може изгледати овако: глаголска реч са деклинацијом – непроменљива глаголска реч – именска реч.

4.4. ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА И ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Основни циљ рада мср Анђеле Митровић биће анализа лексичко-семантичког профила лексикализованих герунда. Један од задатака овог истраживања јесте испитати колокабилност адјективизираних герунда и њихову лексичку спојивост у терминолошким синтагмама, у које тематске групе спадају мотивне и мотивисане речи, који творбени процеси се врше при настајању тих лексема и, ако су се десиле, до каквих промена је дошло на семантичком нивоу.

У складу са поменутим актуелним проблемима у обради герунда у српским речницима, један од главних циљева рада биће да се кроз прецизно тумачење токова семантичких промена на релацији мотивни глаголски облик – лексикализовани глаголски облик спрече будуће недоумице у лексикографској обради оваквих јединица.

У старијој литератури примећује се да је до пре четрдесетак година постојао отпор нормативиста према адјективизираним и адвербијализованим герундима, док данас то није случај. Очекује се да ће с временом бити још више лексикализованих активних партиципа, пре свега прилога садашњег у служби придева. Терминолошке синтагме у нашем језику су у експанзији последњих педесет година, а евидентно је и да све више адјективизираних герунда добија синтаксичку функцију именског копулативног или допунског предикатива.

4.5. ПЛАН РАДА И МЕТОДЕ ИСТРАЖИВАЊА

Грађа за потребе овог истраживања биће ексцерпирана из трију дескриптивних речника српског језика – *Речника српскохрватског књижевног и народног језика* САНУ (до 21. тома, *погдекад(а)– покупити*), *Речника српскохрватскога књижевног језика* Матице српске и *Речника српскога језика* Матице српске, као и из *Обратног речника српскога језика* М. Николића. Као извор грађе за рад послужиће и преводи репрезентативних дела старе српске књижевности попут Теодосијевог *Житија Светог Саве*. Као контролни корпус користиће се *Електронски корпус српског језика*, који се израђује на Математичком факултету у Београду, под руководством проф. Душка Витаса – http://www.korpus.matf.bg.ac.rs/korpus/, где ће А. Митровић стећи увид у садашње стање у језику и покушати да пронађе нове облике глаголских прилога који нису забележени у речницима. То су углавном форме из разговорног језика, омладинског жаргона и сл.

Рад ће се састојати из више целина. У уводном делу истраживања биће изложен историјат питања, уз осврте на запажања и теоријске поставке лингвиста који су подробније писали о овој теми. Потом ће бити представљени циљеви, задаци и теоријско-методолошки

оквир рада. А. Митровић ће се служити терминолошким апаратом из различитих области лингвистике релевантних за ово истраживање, а који се налази у коришћеној литератури.

Главни део рада чиниће анализа корпуса, која ће се, поред аналитичко-дескриптивног, заснивати и на структуралистичком и компаративном методу, будући да се предмет проучавања испитује на више језичких нивоа и посматраће се релације међу тим нивоима. У почетку ће се посматрати дијахронијски аспект глаголских прилога, њихово партиципско порекло и употреба у књижевном језику код Срба у прошлости. У самој анализи, грађа ће најпре бити подељена на лексеме настале од партиципа презента, тј. прилога садашњег и оне од партиципа претерита, тј. прилога прошлог. Затим ће се новотворене лексеме сортирати према врсти речи: придеви, именице, прилози, предлози... Деривати глаголских прилога биће разврстани према типу творбе (конверзија, префиксација, суфиксација, слагање, комбинована творба). Придеви ће бити раздвојени на оне који имају оба вида и оне који имају само одређени вид. Ако се буде сусрела са ретким примерима који су развили и степен поређења као морфолошку категорију, А. Митровић ће их навести и покушати да објасни и дефинише одлике таквих придева. Затим ће се упоредити синтаксичке функције и конституентске вредности мотивних и мотивисаних речи. На основу увида у начин обраде грађе у дескриптивним речницима лексикализовани герунди сортираће се на оне који задржавају значење мотивног глагола и оне који су доживели семантичку трансформацију, уз назнаку којим механизмима су те трансформације извршене. Кроз све ове поделе посматраће се промене, померање и гранање семантике ових лексема, на путу од мотивних глагола до њихових твореница. При крају анализе, А. Митровић дотаћи ће се типичних грешака у формирању глаголског прилога садашњег, актуелног умножавања придева, прилога и именица пореклом од поменутог глаголског облика (ретко глаголског прилога прошлог), потом скренути пажњу на њихов функционално-стилистички узус и потенцијал за експресивизацију исказа.

У завршном делу рада наћи ће се закључна разматрања и напомене у вези са резултатима истраживања, уз могућно отварање нових питања и перспектива у даљим проучавањима ове проблематике.

План рада састоји се из следећих корака у истраживачком процесу:

а) ексцерпција грађе из наведених дескриптивних речника, електронског корпуса и појединих дела старе српске књижевности;

б) проучавање домаће и стране литературе која се бави предметом истраживања; утемељивање теоријско-методолошких приступа испитивању проблема;

в) успостављање критеријума на основу којих ће се вршити класификација и систематизација корпуса;

г) класификација и анализа ексцерпиране грађе према утврђеним параметрима и методима.

4.6. ПРЕЛИМИНАРНИ СПИСАК ЛИТЕРАТУРЕ

Кандидат је приложио богату библиографију релевантну за истраживање, из које овде наводимо само најзначајније библиографске јединице:

1. **Апресјан 1967:** Юрий Дереникович Апресян, *Экспериментальное исследование семантики русского глагола*, Москва: Наука.

2. **Апресјан [2]1995:** Юрий Дереникович Апресян, *Избранные труды, том I. Лексическая семантика. Синонимические средства языка,* Москва: Школа ”Языки русской культуры” – Восточная литература РАН.

3. **Апресјан 1995:** Юрий Дереникович Апресян, *Избранные труды, том II. Интегральное описание языка и системная лексикография*, Москва: Школа ”Языки русской культуры”.

4. **Бали [2]1944:** Charles Bally, *Linguistique générale et linguistique française (2e éd. entièrement refondue)*, Berne: A. Francke S. A.

5. **Барић и др. 1979:** Eugenija Barić i dr., *Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika*, Zagreb: Školska knjiga.

6. **Белић 1933:** Александар Белић, „Једно начелно питање [глаголски прилог садашњи у придевској служби]”, *Наш језик*, II, 1, 1–6.

7. **Белић 1941:** Александар Белић, *О језичкој природи и језичком развитку : лингвистичка испитивања*, Београд: Српска краљевска академија.

8. **Белић 1959:** Александар Белић, *О језичкој природи и језичком развитку : лингвистичка испитивања, Књига II*, Београд: Научно дело.

9. **Белић [2]2006:** Александар Белић, *Историја српског језика*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

10. **Бјелаковић и др. 2017:** *Речник славеносрпског језика : огледна свеска*, приредили Исидора Бјелаковић, Ирена Цветковић Теофиловић и Александар Милановић, Нови Сад: Матица српска.

11. **Вујиновић 2006:** Сања Вујиновић, „Употреба глаголских прилога код Ј. С. Поповића, В. Петровића и В. Арсенијевића”, *Прилози проучавању језика*, 37, 137–172.

12. **Вуковић 1969:** Гордана Вуковић, „Прилог времена садашњег у делима Добрице Ћосића”, *Прилози проучавању језика*, 5, 61–79.

13. **Вушовић 1932:** Данило Вушовић, „Нешто о употреби партиципа на -вши”, *Наш језик*, I, 7, 212–213.

14. **Гак 1998:** Владимир Григорьевич Гак, *Языковые преобразования*, Москва: Школа ”Языки русской культуры”.

15. **Гинзбург 1979:** Ефим Лейзерович Гинзбург, *Словообразование и синтаксис*, Москва: Издательство Наука.

16. **Гортан-Премк 2004:** Даринка Гортан-Премк, *Полисемија и организација лексичког система у српскоме језику*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

17. **Грицкат 1961:** Ирена Грицкат, „Прилози и њихов однос према придевима и придевским значењима”, *Наш језик*, XI, 3–4, 69–80.

18. **Драгићевић [2]2010:** Рајна Драгићевић, *Лексикологија српског језика*, Београд: Завод за уџбенике.

19. **Драгићевић 2018:** Рајна Драгићевић, *Српска лексика у прошлости и данас*, Нови Сад: Матица српска.

20. **Ђуровић 2014:** Сања Ђуровић, „Глаголски прилог садашњи као глагол и као придев у Травничкој хроници Иве Андрића”, *Липар : лист за књижевност, уметност и културу*, год. 15, бр. 55, 95–104.

21. **Ивић М. 1983:** Milka Ivić, *Lingvistički ogledi*, Beograd: Prosveta.

22. **Ивић П. 1990:** Павле Ивић, *О језику некадашњем и садашњем*, Београд: БИГЗ – Приштина: Јединство.

23. **Ивић П. 1998:** Павле Ивић, *Преглед историје српског језика*, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.

24. **Јакобсен 1981:** Пер Јакобсен, „Српскохрватски глаголски прилози”, у: *Научни састанак слависта у Вукове дане* 10, Београд: Међународни славистички центар, 141–146.

25. **Јовановић 2008:** Владан Јовановић, „О неким поступцима лексикографске обраде твореница”, *Наш језик*, XXXIX, 1–4, 43–52.

26. **Јовановић 2017:** Владан Јовановић, „Употреба радних партиципа (глаголских придева) садашњег (-ћи) и прошлог (-вши) времена и однос према сродним појавама у савременом српском језику”, *Наш језик*, XLVIII, 3–4, 67–75.

27. **Јовановић 2021:** Владан Јовановић, „Поглед на партиципска образовања на *-ћи, -вши* и *-м(и)* из угла лексикографског описа савременог српског језика”, *Јужнословенски филолог*, LXXV/2, 157–183.

28. **Јовановић/Вукелић 2018:** Гордана Јовановић, Мирослав Вукелић, „О партиципу у српскословенском спису *О осам врста речи*”, у: *Српска славистика : колективна монографија : [радови српске делегације на XVI међународном конгресу слависта]. Том 1, Језик* (ур. Рајна Драгићевић, Вељко Брборић), тематски зборник, Београд: Савез славистичких друштава Србије, 117–123.

29. **Јовић 2011:** Надежда Јовић, „Партиципи, глаголски прилози и придеви у *Хиландарском медицинском кодексу*”, у: *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику* LIV/1 (ур. Јасмина Грковић-Мејџор), Нови Сад: Матица српска, 79–86.

30. **Клајн 2002:** Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику. Део 1, Слагање и префиксација*, Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ – Матица српска.

31. **Клајн 2003:** Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику. Део 2, Суфиксација и конверзија*, Београд – Нови Сад: Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ – Матица српска.

32. **Књазев 2001:** Юрий Павлович Князев, „Синтаксическая деривация и части речи", *Жизнь языка. Сборник к 80-летию Михаила Викторовича Панова*, Москва: Языки славянской культуры, 88–92.

33. **Ковачевић 2022:** Милош Ковачевић, „Међуоднос прилошки и придјевски употријебљеног облика глаголског прилога садашњег", у: *Научни састанак слависта у Вукове дане* 51/1, Београд: Филолошки факултет, Међународни славистички центар, 203–214.

34. **Маретић [3]1963:** Tomo Maretić, *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb: Matica hrvatska.

35. **Марић 2012:** Биљана Марић, *Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским*, Београд: Филолошки факултет.

36. **Марјановић/Радосављевић 2019:** Saša Marjanović, Nikola Radosavljević, *Srpski glagoli : konjugacijski rečnik glagola srpskoga jezika*, Beograd: Klett.

37. **Милановић [3]2010а:** Александар Милановић, *Кратка историја српског књижевног језика*, Београд: Завод за уџбенике.

38. **Милановић 2010б:** Александар Милановић, „О насловима са глаголским прилозима у београдској дневној штампи", у: *Научни састанак слависта у Вукове дане* 39/3, Београд: Међународни славистички центар, 123–134.

39. **Михајловић 1999–2001:** Тамара Михајловић, „Глаголски прилози у језику Данила Киша", *Прилози проучавању језика*, 30–32, 207–232.

40. **Младеновић 1981:** Александар Младеновић, „Неке славеносрпске особине предвиђене у „Српској граматици" (1838) Димитрија Милаковића", у: *Научни састанак слависта у Вукове дане* 10, Београд: Међународни славистички центар, 41–48.

41. **Молошнаја 1985:** Татьяна Николаевна Молошная, *Адъективные словосочетания в славянских и балканских языках*, Москва: Наука.

42. **Николић М. 2000:** Мирослав Николић, *Обратни речник српскога језика*, Београд – Нови Сад: Институт за српски језик – Матица српска – Палчић (извршни издавач).

43. **Николић М. 2006:** Мирослав Николић, „Познавајући vs. познајући", *Српски језик*, XI/1–2, 65–69.

44. **Николић М. 2009:** Мирослав Николић, „Творба глаголског прилога прошлог у српском језику", *Наш језик*, XL, 1–4, 13–23.

45. **Николић С. [10]2002:** Светозар Николић, *Старословенски језик. 1, Правопис – гласови – облици*, Београд: Требник.

46. **Николић С. 2005:** Светозар Николић, *Старословенски језик. II : примери са речником*, Београд: Требник – Крагујевац: Лира.

47. **Падучева 1996:** Елена Викторовна Падучева, *Семантические исследования*, Москва: Школа ”Языки русской литературы”.

48. **Пешикан 1959:** Митар Пешикан, „Неке напомене о развоју активних партиципа у српскохрватском језику”, у: *Зборник за филологију и лингвистику* II, 88–106.

49. **Пешикан 1970:** Митар Пешикан, „Лексичко благо нашег језика и нормативни однос према њему”, *Наш језик*, XVIII, 1–2, 80–92.

50. **Пипер и др. 2005:** Предраг Пипер и др., *Синтакса савременога српског језика : проста реченица*, Београд – Нови Сад: Институт за српски језик САНУ – Београдска књига – Матица српска.

51. **Пипер и др. 2018:** Предраг Пипер и др., *Синтакса сложене реченице у савременом српском језику*, Нови Сад: Матица српска – Институт за српски језик САНУ.

52. **Речник МС 1967–1976:** *Речник српскохрватскога књижевног језика*, I–VI, Нови Сад – Загреб: Матица српска – Матица хрватска.

53. **Речник САНУ 1959–:** *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, I–XXI, Београд: САНУ – Институт за српски језик САНУ.

54. **Ристић 1990:** Стана Ристић, *Начински прилози у савременом српскохрватском књижевном језику : лексичко-граматички приступ*, Београд: Институт за српскохрватски језик САНУ.

55. **РСЈ ^{2}2011:** *Речник српскога језика*, Нови Сад: Матица српска.

56. **Скок 1971–1974:** Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.

57. **Спасојевић А. 2016:** Анета Спасојевић, „Лексикализација радног глаголског придева од глагола кретања (синтаксичко-семантички и лексикографски аспект)”, у: *Радови Филозофског факултета, Филолошке науке* 18, Пале: Универзитет у Источном Сарајеву, Филозофски факултет Пале, 189–199.

58. **Спасојевић А. 2022:** Анета Спасојевић, *Попридевљавање радног глаголског придева у српском језику (граматичко-семантички и лексикографски аспект) : Докторска дисертација*, Београд: Универзитет у Београду, Филолошки факултет.

59. **Спасојевић М. 2011:** Марина Спасојевић, „Радни глаголски придев у систему врста речи”, *Наш језик*, XLII, 1–2, 25–39.

60. **Спасојевић М. 2013:** Марина Спасојевић, „О радном и трпном глаголском придеву са лексикографског аспекта”, у: *Научни састанак слависта у Вукове дане* 42/1, Београд: Филолошки факултет, Међународни славистички центар, 309–319.

61. ***СрпКор* 2013:** Korpus savremenog srpskog jezika (verzija SrpKor2013) Copyright Društvo za jezičke resurse i tehnologije (JeRTeh, http://jerteh.rs), autori verzije SrpKor2013 Duško Vitas i Miloš Utvić, <http://www.korpus.matf.bg.ac.rs/korpus>.

62. **Стакић 2010:** Милан Стакић, *Морфо(но)лошке теме*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије.

63. **Стакић 2016:** Милан Стакић, „Порекло и морфолошка структура глаголских прилога", у: *Научни састанак слависта у Вукове дане* 45/3, Београд: Међународни славистички центар, 149–165.

64. **Станојчић/Поповић [13]2011:** Живојин Станојчић, Љубомир Поповић, *Граматика српског језика : за гимназије и средње школе*, Београд: Завод за уџбенике.

65. **Стевановић 1949–1950:** Михаило Стевановић, „Попридевљивање глаголског прилога на -ћи", *Јужнословенски филолог*, XVIII, 1–4, 55–85.

66. **Стевановић 1950:** Михаило Стевановић, „Један нарочити облик глаголског прилога садашњег", *Наш језик*, I, 9–10, 365–372.

67. **Стевановић 1954:** Михаило Стевановић, „Поводом необичне употребе једног облика", *Наш језик*, VI, 3–4, 109–115.

68. **Стевановић [2]1970:** Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик (Граматички системи и књижевнојезичка норма) I*, Београд: Научна књига.

69. **Стевановић [2]1974:** Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик (Граматички системи и књижевнојезичка норма) II*, Београд: Научна књига.

70. **Стојановић 1928–1929:** Љубомир Стојановић, „Значење глаголских партиципа.", *Јужнословенски филолог*, VIII, 1–12.

71. **Суботић 1977–78:** Љиљана Суботић, „Значење и функција глаголских прилога у роману 'Уста пуна земље' Бранимира Шћепановића", *Прилози проучавању језика*, 13–14, 53–68.

72. **Суботић 1983:** Љиљана Суботић, „Из синонимије глаголских прилога у књижевном језику 19. века", у: *Научни састанак слависта у Вукове дане* 12/1, Београд: Међународни славистички центар, 183–187.

73. **Суботић 1984:** Љиљана Суботић, „Судбина партиципа у књижевном језику код Срба у 19. веку", *Прилози проучавању језика*, 20, 5–81.

74. **Ташликова 2003:** Марина Борисовна Ташлыкова, „Синтаксический дериват параметрического прилагательного: семантические эффекты субстантивной транспозиции", *Актуальные проблемы русистики: Материалы Международной научной конференции*, Отв. редактор Татьяна Алексеевна Демешкина. – Томск: Издательство Томского государственного университета, Вып. 2. Ч. 2, 351–362.

75. **Тенијер 1988:** Люсьен Теньер, *Основы структурного синтаксиса,* перевод с французского И. М. Богуславского и др., Москва: Прогресс.

76. **Ћурчин 2006:** Ивана Ћурчин, „Улога герунда као кондензационих средстава у језику А. Тишме и Б. Пекића”, *Прилози проучавању језика*, 37, 117–136.

77. **Улуханов 2004:** Игорь Степанович Улуханов, *Словообразовательная семантика в русском языке и принципы ее описания*, Москва: Едиториал УРСС.

78. **Шведова и др. 1980:** Наталия Юльевна Шведова и др., *Грамматика русского языка, том II*, Москва: Издательство Академии наук СССР.

V ЗАКЉУЧАК О ОЦЕНИ НАУЧНЕ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ

Увидом у биографију и библиографију Комисија констатује да кандидат **мср Анђела Митровић** испуњава све услове за израду докторске дисертације, о чему сведочи и образложење предлога теме докторске дисертације.

Комисија констатује да **др Рајна Драгићевић** испуњава услове предвиђене Стандардима за акредитацију студијских програма докторских академских студија и сагласна је да за предложену тему буде ментор.

На основу свега наведеног о предмету, хипотезама, постављеним циљевима, методу рада и очекиваним резултатима, Комисија констатује да је предложена тема **„Глаголски прилози у савременом српском језику”** својом сложеношћу, актуелношћу и значајем за научну област којој припада подобна за израду докторске дисертације.

Комисија за оцену научне заснованости теме докторске дисертације предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе одлуку о прихватању позитивног Извештаја о оцени научне заснованости теме „Глаголски прилози у савременом српском језику”, коју је предложила кандидат мср Анђела Митровић, да за ментора именује др Рајну Драгићевић и да је, у складу са прописима, упути Већу научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду на разматрање.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

1. _____
др Весна Ломпар
председник Комисије

2. _____
др Весна Николић
члан Комисије

3. _____
др Марина Спасојевић
члан Комисије